

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) ศึกษาถึงรูปแบบวิธีการสมยอมในการเสนอราคา ในโครงการก่อสร้างของรัฐ (2) ประเมินผลสำเร็จของกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ ในโครงการก่อสร้างของรัฐ (3) ศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน

วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 17 คน ประกอบกับการศึกษาเอกสารและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การใช้ตรรกะและบริบทประกอบ

ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบวิธีการสมยอมในการเสนอราคา ในโครงการก่อสร้างของรัฐ พบว่ามีหลายรูปแบบ ทั้งการสมยอมกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และผู้รับเหมา เพื่อร่วมกันสร้างราคากลางให้สูงเกินความเป็นจริง การกีดกันผู้รับเหมารายอื่น โดยการเขียนเงื่อนไขการประมูล (TOR) กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมประกวดราคาให้สูง การใช้ผู้มีอิทธิพล บีบบังคับ ช่มชู้ และใช้กำลัง เพื่อไม่ให้มีโอกาสเข้าร่วมยื่นซองประกวดราคา หากเป็นงานก่อสร้างในส่วนภูมิภาค จะมีวิธีการปกปิดข่าวประกวดราคา นอกจากนี้ ยังมีการสมยอมกันระหว่างผู้รับเหมา ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีมานานแล้ว วิธีการสมยอมในลักษณะนี้จะมีทั้งที่ผู้รับเหมาเจรจาตกลงกันเอง และการใช้ผู้จัดซื้อเพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน ให้มีการเจรจาสมยอมกัน

2. การประเมินผลสำเร็จของกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พบว่า ผู้รับเหมา ยังคงมีพฤติกรรมการสมยอมในการเสนอราคาเช่นเดิม แม้ว่า

กฎหมายจะมีความเหมาะสมและมีโทษแรงมากก็ตาม โดยพบว่าสาเหตุที่ทำให้กฎหมายไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการสมยอม เนื่องจากหน่วยงานที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ ป.ป.ช. ยังไม่สามารถสอบสวนเรื่องร้องเรียนให้ปรากฏเป็นกรณีตัวอย่างได้ ส่งผลให้ผู้รับเหมาไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เพราะมีความจำเป็นต้องสมยอมเพื่อความอยู่รอด ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการพัฒนารูปแบบวิธีการสมยอมให้มีความซับซ้อน แนบเนียนมากยิ่งขึ้น โดยมีข้าราชการคอยให้ความช่วยเหลือ ทำให้ยากต่อการหาหลักฐานเพื่อจับผิด

3. แนวทางการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้สามารถนำกฎหมายมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายบางมาตราให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้ตามกฎหมายนี้ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง และต้องมีความพร้อมทั้งด้านกำลังคนและงบประมาณ ทั้งนี้ ควรมีการแก้ไขในกระบวนการสอบสวน โดยให้มีหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สตง. มหาดไทย ตำรวจ หรือหน่วยงานใหม่ที่จะตั้งขึ้นเพื่อสอบสวนการทุจริต มาร่วมตรวจสอบ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยอาจจะแบ่งภารกิจตามมูลค่าของงานก่อสร้างที่มีการร้องเรียน หรือระดับตำแหน่งผู้กระทำความผิด

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการศึกษา มีดังนี้

1. ควรมีการแก้ไขกฎหมายบางมาตรา และควรมีการจัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดในการปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมกันนั้น ควรมีการปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ เพื่อให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ป.ป.ช. ต้องมีความพร้อมทั้งงบประมาณ และอัตรากำลังคน หรืออาจจะแบ่งงานตามกฎหมายนี้ให้หน่วยงานอื่น เช่น สตง. มหาดไทย ตำรวจ เข้ามาร่วมสอบสวนด้วย นอกจากนี้ ควรให้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคก่อสร้าง เช่น วิศวกร สถาปนิก เข้าร่วมในกระบวนการสอบสวนด้วย

3. ควรแก้ไขปัญหาการทำราคากลางสูงเกินความเป็นจริง โดยการทำราคาวัสดุก่อสร้างให้เป็นมาตรฐานทั่วประเทศ และควรตั้งคณะกรรมการตรวจสอบราคากลาง หรือตั้งสำนักงานคณะกรรมการราคากลางแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบราคากลาง

The objectives of this research are 1) to study forms of the price proposal collusion in the government's construction project, 2) to evaluate the success in the application of the law on price proposal collusion offence in the state's construction project, 3) to study the appropriate improvement of the law corresponding to the present condition.

It is a qualitative research, collecting data by interviewing in-depth 17 key-informants, in addition to documentary study. Data analysis is by using the logical context description with the help of descriptive statistics.

Findings can be summarized below :

1. Forms of price proposal collusion in government's construction projects are found to be many, e.g., the collusion between politicians, government officials and the contractors in order to raising the standard price too high, blocking the offer contractors by fixing the teams of reference (TOR) in favor of the colluders, using influence to threat, order and even forcing them out of the bidding process. In the provinces, they conceal the bidding news ; collusion among the contractors themselves is another form of price collusion practised for a long time. The contractors may agree among themselves to collude or may hire a colluding manager to deal with the other contractors.

2. It is obvious that the law on price proposal collusion offence is not successful because the collusive behavior is prevail eventhough the punishment is very strong. One reason for the unsuccessful application of the law because the Office of the National Counter Corruption Commission (NCCC) which enforces the law so far cannot find a single guilty party on this. The contractors cited their survival as a reason for price colluding. They even develop complicate technique in price collusion with the help of the concerned government officials.

3. In improvement of the law, some sections need to be made clear, especially the ones concerning the NCCC, this office should be equipped with sufficient manpower and budget ; there should be close co-ordination among agencies countering corruption such as police, and others.

Important recommendations emerged from this study, among others, are 1) the law and regulations relating to corruption suppression should be revised properly; 2) the NCCC should be ready to work effectively and with the co-operation of other related government agencies; 3) the too high standard price should be controlled by having standardized price of construction materials all over the country. Establish the national standard price committee office to function as an inspection unit.